

MC
162.495

világod láttam
portól
a csillagokig,
láttam:
egy emberben
ezer lakik,
s minden egy ember
mégis
egy ember,
keresztekkel verve
és kegyelemmel.

HOLNAP KIADÓ

KISS BENEDEK SZOMORÚN ÉS BOLDOGAN

KISS BENEDEK

SZOMORÚN
ÉS BOLDOGAN

KISS BENEDEK

SZOMORÚN
ÉS BOLDOGAN

HOLNAP KIADÓ

© KISS BENEDEK, 2007
© HOLNAP KIADÓ, 2007

UTÓSZÓ: VASY GÉZA

A KÖNYV MEGJELENÉSÉT
BUDAPEST XII. KERÜLET HEGYVIDÉK ÖNKORMÁNYZATA
TÁMOGATTA

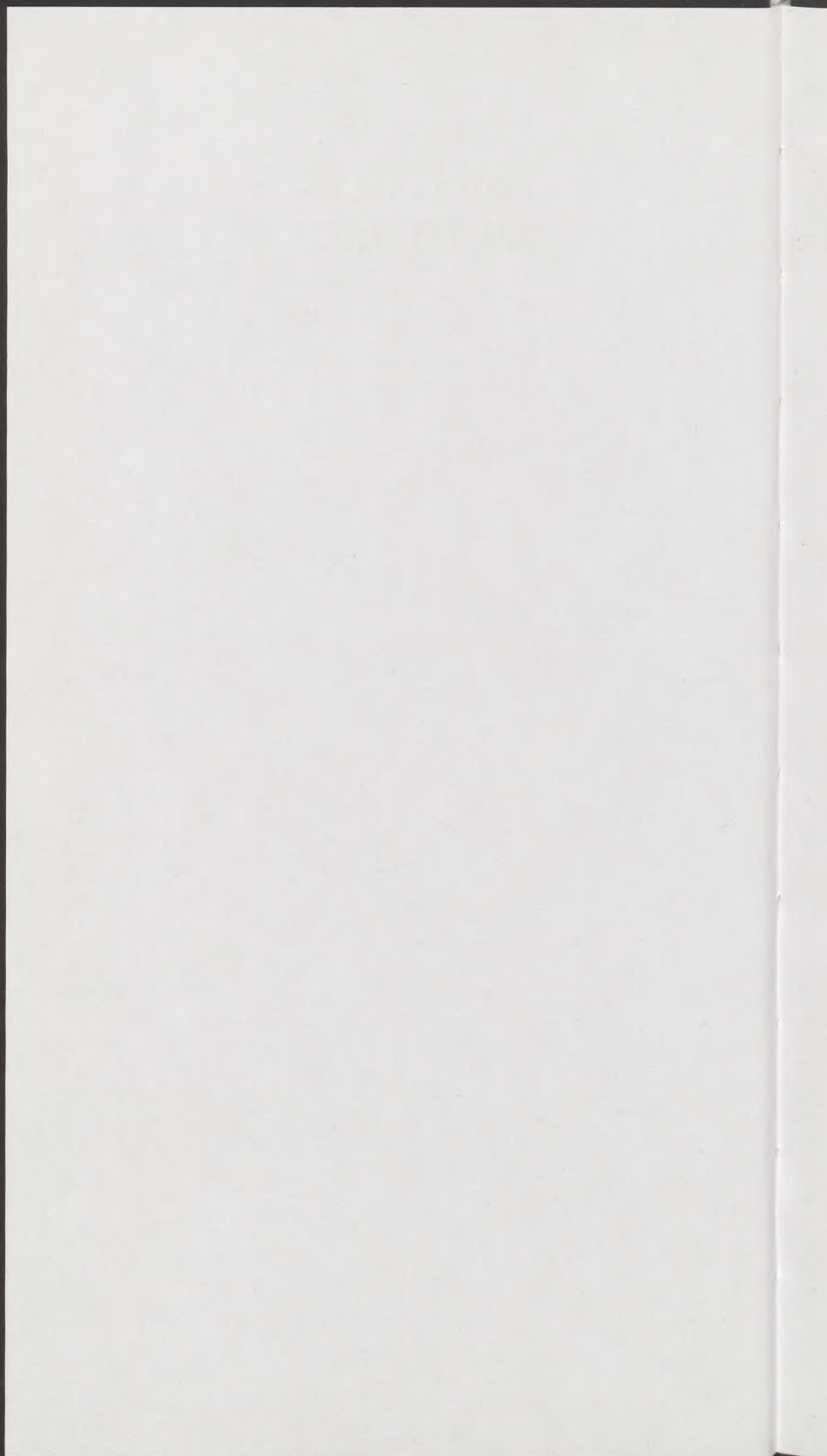

MC 162.495

2007

CSILLAGOK,
SZÚNYOGOK

PÓLUSOK

Úgy örülök,
hogy végre újból
verset írtam,
mintha ez lenne az első.

S úgy bánt a mindig felsejlő
gondolat:
hogy tán ez marad
a legutolsó!

TE VOLTÁL

Temetlek, édes ifjúságom!
Mennyi gubanc fogta erőm!
Már sötétedik láthatárom,
temetlek, édes ifjúságom!

Rég volt, mikor a delelőn
ragyogtam, akár a megszentelt nap.
Ki voltam? Már emlékezőn
ülök csak, nem mint delelőn.

Így ér, ha ér, megint a holnap,
s én emlékezem, eszmélkedem.
Eszmélője vagyok a voltnak,
így ér, míg ér, megint a holnap.

Van borom és van kenyerem,
fejem mégis mellemre horgad.
Mit tékozoltam én, Istenem!
S borom sem volt, sem kenyerem.

Szép volt mégis, az enyém volt az,
de temetlek, ifjúi életem!
Csak ha nem lépsz, akkor nem botlasz —
záptojáson hiába kotlasz —
ifjúság, te voltál a szerelem!

MÁRCIUS ELEJI ESŐ

Ázik a szívem.
Ázik minden e még-nincs-tavaszban.
A kormos tetőket
kormos csepp pettyegteti halkán.

Mint mikor az első hó
hullott bátortalanul,
úgy seprőzi a várost
sunyi légár, hangtalanul.

Lapulnak még a hagymák a földben,
mindenre készen.
Bolondos rügyek,
ti is várjatok még,
de virágaitok ejtőernyőit
tartsátok készenlétben.

Várva várom, hogy borostás arcom
csecsemő-sugarakba tartsam,
s visszatért fecskeként nyargalásson
bennem a vér,
mint mikor először fészket raktam.

S cirógasson májusi fény.

NYERS HAJNALBAN

Állva vártam a virradatot,
sarjú gyepen, madárricsajban,
csíz, pinty zajongott, szólt a kakukk,
bent Vivaldi-zene pityegett halkan.

A fehér liliom kék ködben játszott,
széttárva bókolt a Bence-virág,
kutyám a bukszusban valamit rágott,
lehajlott a párás rózsafaág.

Bort töltöttem még pintes kannámból,
az illett ilyen nyers pillanathoz.
A pók a sarokban sötéten posztolt,
légy-skalpokat fűzött potrohához.

Aztán megint a padhoz kaptattam,
már hatalmas vörös vérszem igézett,
farkasszemet néztünk,
ő bírta jobban,
s mámorban skribáltam le az egészet.

OTTHON VAGYOK

Ha nekidőlök az ajtófélfának,
nem én támasztom az oszlopokat —
az oszlopok tartanak engem.
De én emeltem rég azokat,
s így otthon is kell köztük lennem.

Otthon vagyok az oszlopok közt,
miként sok-sok nevesincs réten.
A szivárványív súlyát, jaj, érzem,
görnyedve térden és boldogan,
mint a mesékben.

PITYPANG ÉS GYERMEKLÁNCFŰ

Ha meghalok, talán
pitypang lesz belőlem.
A gyerekek rám fújnak: huhh,
s én szűkebb és tágabb körökben

viszem szél szárnyán tovább
a pitypang-magot,
s ha az Isten náthás lesz,
azt mondom neki kedvesen:
gyermekláncfű pelyhe vagyok,
tüsszentsen nyugodtan
jó nagyot!

TALÁN HAT ÉVES, HA VOLTAM...

Átvetett lábaim alatt
kígyózó víz
messze szaladt,
aztán új hab jött nyomába.
Táncolt a nagylábú káka,
meg-megcsapkodta a vizet.
A sás felémpipiskedett.
S hirtelen láttam egy riadt,
villanó, soványka halat
megbújni a zsombó alatt.
S ekkor végetért a játék.
Valami ős-vágytól űzve
lopóztam felé a vízbe,
belemarkoltam a sásba,
kitéptem. Szisszent a káka,
toporzékolt s egy perc alatt
felkavarodott a patak,
de rájuk ügyet se vetve
rángó gazzal kiléptettem,
bicskaheggyel pikkelyeztem,
megkínóztam, meggyötörtem,
végül — halj meg cápa! — mondtam,
s a forró homokba dobtam.

Talán hat éves ha voltam.

Ember-voltom igazoltam?

(1963)

AKÁCFA-FÜGGÖNY

Akácfa csipkéje függönyzi a holdat.
Lámpák és részegek világolnak.

Vége a hétnek, weekend van, nyár van,
s mi minden bújik egy szembogárban.

Sminkelve tűhajúra a jampec
whiskyről whiskyre, pubról pubra megy.

Kis lotyók, jó motyók vihorásznak,
„cső” a köszönés, nincs magyarázat.

Az ukrán urak biztosra mennek,
kaviár mellé puncit rendelnek.

Egy közömbös fiú fehér trikóban
zubogva bronzol a bozótosban,

a hajléktalan meg — új még a státus —
lelóg a padról, a lába csákányoz.

S a milliárdos? Szuszog s nem borzad,
számlája perenként ezreket duzzad.

A hold nem érti,
akácfa-függönyét rázza.

Lámpák és részegek világolása.

HOGYAN TOVÁBB?

Kukázók voltak? Nem tudom.
Csavargók? Aludtak egy padon.

A nő ült. Lecsuklott feje.
Ölében a férfi feje.

Kezük egymásba kulcsolódva,
a homályból ki-megragyogva.

Előttük nejlonszatyor, üveg.
Most egyikük se húzta meg.

A nő haja fiúsra vágva.
Egy tincs ráhullott homlokára.

Homloka is világított.
Benne kimondhatatlan titok.

A férfi nyögött, a nő felserkent
félíg, keze fogta az embert.

— Nem bánt a kutya? — eszmélt felém,
s hebegve nyugtattam meg én.

S kutyául éreztem magam.
Elsomfordáltam óvatosan,

intettem még: ne féljenek,
s félelem fogta el szívemet —

mit akarok én? mit nyavalygok?
Kóddal nyitottam ki az ajtót,

hisz rendes ember kódra jár.
Nem először láttam ezt már,

kukázókat a padokon,
de ennyire tán még rokon

sosem voltam egyikkel se.
Mit adsz még, magyarok Istene?

Magyarok voltak, földönfutók.
Uram, a dolgaid Te tudod,

de nem kéne egy kis számadás,
egy kis földi föltámadás?

EGYÜGYŰ DALOCSKÁK

1.

Uram, te, aki együgyűnek
alkottál, hallgass meg engem:
ha e Földet szántad lakásul,
mért nem sikerül otthon lennem,
hisz e Földet lakom, mint pária,
gazságtól én gazságból félek,
felettem mindenki ítélt,
én senkit meg nem ítélek,
vállalnék munkát, s munka nincs,
csak amit te be nem végeztél,
te nem végeztél be, Uram,
ki együgyűnek teremtettél.

2.

Én Istenem, számon kell kérnem
rajtad a megbolydult időt!
Nem tudom, hogyan számoljak már:
azóta? avagy azelőtt?
Azóta minden egyre rosszabb,
azelőtt semmi jó se volt,
nem tudom, kabát keresi foltját,
vagy kabátját a csupa-folt,
de együgyűnek, bocsásd meg nékem,
ha világodat nem érthetem,
hisz semmi nem értem történik,
csak – véletlenül – énvelem.

3.

Mikor, Uram, a vízen jártál,
 elhittem s tudtam: Te vagy az.
 Már összezavarodik előttem
 régen az igaz s mi nem az.
 Már annak is örülök, hogyha
 egy hal gerincét láthatom!
 Nem állok én meg teelőttem
 sem szárazon, sem csónakon,
 pedig tudom, szeretted engem,
 Péter nevezet illetett,
 de jobb talán, ha elfelejtet,
 s nem vésed sziklába nevemet.

4.

A hogyishívják azt mondta egyszer,
 hogy hogyishívjában dolga van,
 hogyishívjákoljak el véle,
 hát útrakeltünk boldogan,
 mentünk, láttunk sok hogyishívjákat,
 de lám, már majdnem elfeledem:
 egy szép nap a hogyishívjákon
 jól elpáholták fenekem,
 s én megfogadtam: megyek inkább
 a hogyishívjáknál is tovább,
 ott van a hogyis-hogyishívják,
 mi még nálam is ostobább.

EGYVELEG HÓVÉGÉRE

Igyon
lőré
egye-
lőre!

Az úttörő
Előré
köszön —
egy hátra megy,
egy előre,

Feri bácsi,
szabdálja szét,
hogya lehet,
egyen-
lőre,

Jani bácsi,
maga
dőre,
igyon
lőré,
ha nincs pénze
sörre,
ne gondoljon
nőre
(egye-
lőre)!

BÍBERACH

Borostás arcáig elmerül,
sőt, már úszik mézes habokban.
Halzsíros micije félresirül,
ahogy a lében nagyot toccsan.

Majd megfúl, de végül partot talál,
szájából ömlik a kenet, malaszt.
Meg nem áll, még köszönetre se vár,
nem tudni: portás? útőr? paraszt?

Aztán kifújja magát, mint lelkét,
megissza a pohár szentgyörgyi bort,
s elfedi ismét a proli öröklét.
Tiborc volt? Fordított Tiborc?

Dehogyis! Bíberach! Igen, ő volt.

KÁPÓK

Nem lehet kápók nélkül élni.
Így szerveződött a világ.
Birkenau ki sem hamvadt, s ni,
csillagot vacogtat a Gulág.

S ahol az élet nem ily kegyetlen,
mennyi kápó lótt-fut, püföl.
A kápó arra termett ember.
Már így öklendi az anyaöl.

Ők ütik be a pecsétet.
Ők lépnek rá a rab kezére.
Kápók nélkül dehogy lehet
élni — hisz ez a Kápóság Völgye.

Minden vidéken tenyészik kápó.
Harminc ezüst vagy harminc dollár?
Mindig kilesnek az éjszakából.
S a végén ez is, az is jól jár.

Kápóság Völgye? Sziget ez,
ahol az elítéltek élnek.
A koporsós mindenkit beszegez,
s csak azok szabadok, kik nem félnek.

(Én Istenem, én félek a kintől,
tisztelnem kell e kápó-világot.
Az Örömóda, jaj, hogyan is szól?

Az ad föl majd, ki velem mártott!)

SZKARJATYIN TÁBORNOK A DOMBON

Lehet, hogy nekik igazuk van,
de nekünk seregünk.
Imádkozzanak Budán,
Esztergomban,
nincs forradalom, mit le nem verünk.

Szabadságharc? Ilyet a muszka
nem ismer,
itt a lázadás is nagy szó.
Az élet csupa kakaó, sós uborka,
meg sonka, vodka,
s mindig a pikáké a végszó.

Ki az a Bem? Egy lengyel féreg.
S a magyar?
Sok féreg együtt.
Nem akad nemzet ily bolond még egy.
Kardélre vetjük!

...Jaj, ez a bum! Mi ez?
Ilyen is érhet engem?!
Fenség, én mindent visszavonok!
Eddig a pribék beszélt
belőlem —
Éljenek csecsenek és magyarok!

TRIANON?

Surgyelán és a kecske...

(Az „emberi igazságtétel”
nagyobb dicséretére

Párizsban vagy a Hargitán

a magyarság tönkretételének
étheri szobra előtt

a székelységnek
és Tamási Áronnak.)

STATUS

*(Albert Camus-nek,
a nagy európainak és igaz demokratának)*

Az okosok okos szóval élnek —
én mondom csak a magam
keserveit.

A palesztinok nem ismerik el statusukat,
én sem ismerem el
a miénket.

A palesztinokat elnyomják, nincs hazájuk.
Engem is elnyomnak, nekem sincs lassan
hazám.

Kitartanak a palesztinok, kiknek
parittyáit atomfegyverekkel viszonozzák.
Minket is ritkített sok fegyver,
ázalag a maradék,
és magunkat is ritkítjuk.

Kinek a haszna?
Kiknek a haszna?
Az együgyű nép csak kolbászát félti,
becsapták, csontjáig vérzett.

Van egy helyzet, mit a palesztinok
el nem fogadhatnak.
Van egy helyzet, mit mi el nem fogadhatunk.

Így múlunk ki, mint a páriák,
cserbenhagyásos balesetben,

s kik a gyilkos kocsit vezették, navigálták,
gonosz némaságba burkolóznak.

Nem a vétkük — mi vagyunk nekik
ellenszenvesek.

Árpád, Szent István, Széchenyi népe.

Hát így, Hazám!

HEKATOMBA

A Medgyessy–Gyurcsány kompániának

Mikor saját vesztünket ünnepeltük,
a tetszhalott (vagy halott) meg se mozdult.
Nem könnycsepp – pezsgőknek cseppje csordult:
de jó is itt, a Kempinskiben – együtt!

Majd orrára bukott a hökkent
Szulimán-szobor, úgy beledöbbent.

(2002)

OKTÓBERI VERS

Októberi fiúk, hogy sírtam én,
amikor ökleltek benneteket
páncélos orrszarvúk! Testeteket
dobtátok a barbár horda elé.

Októberi fiúk: öcsétek voltam,
nagy szemem égett, mint benzinpalack.
A tehetetlen düh súlya alatt
hogy sírtam, Istenem, hogy fuldokoltam!

Októberi fiúk, ősz van megint,
őszben őszülve magam bolyongok.
Vadszőlőlugas! Sátoradba omlok
kisírni magamat újra megint.

KATONATEMETŐ

Nem mi estünk sírba itt, testvér,
itt az Ember borult le sírva.
Mi fagyoskodtunk csak facér tüzeknél,
s ki itt elhunyt: arcára Ecce Homo volt írva.

HOMBURG HERCEGE URA ELŐTT

Én jó Uram, Te vagy a győztes,
és vesztes én ifjúi főmmel.
De tudd: minden győzelem köztes,
s mi lett volna, ha a svéd győz le?

Látván esélyt, lovam eresztém,
s utánam a jó pikás sereg.
Te megbüntettél akkor estén.
Nem ünnepelted győzelmemet.

Sunyítva beállni a rendbe?
Stflusból követni tévutat?
Szüless meg mindenkiben rendre —
hisz mi intézzük sorsodat!

Hadban az ember nem mérlegel,
farkas vére vagy medve vére.
Megvallom, ha ugyan érdekel:
én borra vágyom inkább, mint vérre.

Borra és nőre, fejbőrűre,
s hogy méhek döngjenek a kertben.
A csatázás istenek bűne,
s azt hittem, az vagyok én is: isten.

Csapj el, büntess meg, akasztass fel —
én Te-szívedtől tettem a dolgom.
Téged szolgállok, bár hiú az ember.
S hogy végre győzz, véremet ontom.

Egyetlen véremet kiontom.

NÉGYSOROSOK

Boromat
kitöltöm.
Koromat
betöltöm.

* * *

Koromat
kitöltöttem,
boromat
betöltöttem.

BOROMNAK FOGYTÁN

belealszom magam
a nagy éjszakába,
mint a gyertyakanóc
ha olvadékba dermed.

AZ ÉJSZAKA

1. TÉZIS

Meghalni könnyű.
Élni nehezebb.

2. ANTITÉZIS

Élni a könnyebb.
Meghalni nehéz.

3. VALAMI ÖSSZEGZÉSFÉLE

Amit én mondok,
vagy úgy van, vagy nem.
Általában élni sem,
meghalni sem egyszerű.

4. VÉGKÖVETKEZTETÉS

Az éjszaka
— mint az élet és a halál —
alvásra **is** jó.

LEÉGŐ GYERTYÁK

Hogy virgonckodott,
tüzénél
hogyan égette magát!
Lobogott a kanóc,
égre sikoltott,
s most nem gyújtja meg
a cigarettát.

Olvadékába roskad
a láng,
fölmagasodni már nem tud.
Virgonc tüzénél
förléte magát,
pálinka volt,
most gyenge vermut.

Megszánom, eloltom.
Jó éjszakát!
Látod, én égek még,
jó bor tüzel.
Reggelre égek le,
s a hamvaimra
hajnali sétán kutyám vizel.

HOLNAPVÁRÓ

Úgy lépek át tegnapból
a mába,
mint a szökő rab
cellájából
az ablakpárkányra.

Szabadabb ég vár?
Vagy régi cellámban
otthonosabb voltam?
Futnak utánam percek, órák,
s én bújok ágak közt,
tüskés bozótban.

Aztán a ma kótere is körémépül,
régi a csajka,
az örök is régiek.
De alig várom az éjfelet,
hogy fondorlatosan a mán
ismét túl legyenek.

S közbül az Egyetlen Élet.

MINTHA SZÁZADOK ÓTA

Szeretem hajnali tántorgásom
a konyhában,
mikor a város alszik
kába homályban.

Én ilyenkor látok
világosan,
tántorog a világ szintén,
s mint én,
olyan.

Nappal nagyképű, konok,
futós és élemedett,
ilyenkor a mindenség
játsszó gyerek.

Ingerkedem vele, késeit kezében
fel sem veszem,
becézem,
vadítom,
bár vasától
nem egyszer elvérezem.

Ilyenkor a világ
én vagyok, köröttem
rég elhagyott barátok,
valpurgis-éj van, minden sötét,
de én
élesebben látok.

Megkísértenek manók,
tündérek,
s vallom, hogy ők is valók,
csurran a pohár
és ilyenkor
vagyunk mi mindenhatók.

Hajnali seregem,
mulassunk hát,
életem már e savas tivornya –
ki mondja, hogy nem robotolok?
És mintha évszázadok óta
így
dolgoztam volna –

CSILLAGOK, SZÚNYOGOK

Az a szesz eget legtovább —
lepárolni az éjszakát.

A holdkaréj egészet sejtet.
Csillagok, szúnyogok özönölnek.

Szívem törvények foglya. Néha
ordítódom, majd hallgatózva

figyelem: a szú hogyan perceg
gerendáiban a mennynek.

Ó, te csillag, az eget rágod!
Több vagyok nálad: lelkes állat,

éhezem, szomjazom, fülök, fázom,
hol magányra, hol társra vágyom,

simogatok, bizsergek, gerjed
bensőm, s pirulni sem szégyenlek.

Vér viharában ringatózva
akár tavon a tündérrózsa,

vagy az úszó a horgász botján
le-föl járok, elgondolván:

vagyok magamban
minden hadban,

magamban
minden víg csapatban.

Szakállam bozótjában vadkan
röfög gyönyörű bódulatban.

RÍMEK
KAVARGÁSA

KÖLTŐK, ROMANTIKUSAN, MINDEN IDŐBEN

Ha nincs más lehetőség,
csak akkor írd verset, költeményt,
de ha máshoz is értesz,
gondold jól meg.
Nagy erő kell a dalhoz,
s ne hidd, hogy ha
magadat sem vagy képes megtartani,
másokon segíteni tudsz.
Mert az ének segítségnyújtás,
a lelki tisztasági procedúrák
működtetése.
A szivárvány összes árnyalatára,
a csendülő világ összes hangszínére,
a mindenség minden idegszállára
szükséged van.
S feledkezz el magadról.
A költő egész nemzeteket
hordoz szívében,
mert egyedüli számadása
a szellemekkel — magával
Istennel van.
Eledele nem lazac és kaviár,
hanem a babér száraz levele,
mint a szamaraknak,
vagyis nagyon igénytelennek kell
lenned, s ugyanakkor
a világ minden lakomájára éhezőnek.
Ha dicsőségre vágysz,
foglalkozz inkább a quazárokkal,

a kvantummechanikával,
az agyműködés titkaival, a pénz körforgásával.
A költő szerény ember,
tudja: csak Istentől kaphatja meg a bérét,
s ha mégis juttat neki ezt-azt
nemzete, nb. az emberiség,
s ő elfogadja,
legyen boldog az emberiség.
Hát így, barátaim,
ilyen-forma a költő,
ki dalra és a patyolat
tiszteletére tanít,
s veletek együtt énekel,
mint avatott karvezető,
szólóénekes,
élhetőbb jövőről, múltakról s
szerelemről.

RÍMEK KAVARGÁSA

A rímek annyit fejtenek föl,
amennyit rejtenek is.
Arkangyal nyelven szólt
József Attila,
najádokén Babits.

Balassi versében
májusi retek íze van
a rímnek,
Berzsenyi háztáji mandula, míg
Csokonai
vanília az ínynek.

Petőfi ríme parasztkolbász,
mindenki éhére való.
Aranynál gusztusosabb nincsen —
oportófürt és
cukros dió.

Ady úgy penget, mint a penge,
harsogva tép,
bőrszínt serkentve.
Tóth Árpád réveteg gordonkahang,
Juhász Gyula
fél álom-Attila, fél álom-Endre.

Illékony teagőz Kosztolányi,
de ahogy ő
szó-zongorázott,
idézte Dohnányi briliáns ütését,
s Csáthot, a nagy varázslót.

Nagy László kamaszos, karistos álom,
Baka vasbocskorban
mászik az égig.
Hát Sinka István?
Gyöngyvirágosan
pengeti pogány igéit.

Szabó Lőrinc Tücsökzenéje
mákonyos cirip a fülnek,
Weöres Sándor és Pilinszky
csak hegedülnek,
hogy hegedülnek!

És akik élünk, minden papírtól
már undorkodva,
hány rímbe kavargunk,
lesve minden szót,
mint koncát a kobra?

S prózában szólunk, megundorodva.

BOLYONGÁSOK

(Csoóri Sándornak)

Csapódik arcomon cserebogár,
nyakamba hány éj nyirka szakad,
míg megnyomom a csengőt, hol mindig várnak,
ahol jó színben sosem látnak,
számon kérik füstös tudóm,
lazult idegszálaimat.

Mennyi kigyötrődött állomás,
gyalogút és kitérő,
bolyongás telkek-lelkek bozótosában,
míg beszórja
aranydarával
meghajtott fejemet a vadszőlő.

Szív dohog s mint a kocsitengelyre,
föltekerednek rám az utak,
mik tájból s időből szövődnek egybe.
Anyám, a végeket csavargasd le —
mint a géz:
mind csupa vérlenyomat.

Ím, népünk életrajza, a történelmünk!
Lásd: a hazám, hazád.
Mosd ki, vasald ki anyám,
s varrj belőle
kinek-kinek a testére mérve
Húsvétra való ruhát!

ANDRÁS-NAPOK

(Rózsa Endrének)

Pereg a dara,
fázik a menyasszony fara.
Ha fázik, majd melegszik,
éjszaka
nem maga fekszik.

De itt ez nem lakodalom,
Andrásokra koccan pohár,
kedvükért visított a koca
forraltbör-gőzös hajnalban már,
hogyan sutyorogjon
hurka,
kolbász,
s ha jön sora,
zendülhessen majd hegedű,
ha András-nap estéjében
hurka zsíros párójaként
leng
a derű.

Hej, citera!
haj, hegedű!
nóta, nehéz, rézveretű,
megbicsakló nótaszó!
tréfa,
indázó szövetű,
szorongató,
ríkató!

Pengesd lúdtoll,
vondd vonó:

VÖRÖSBORBAN KÉNE LAKNI,
HOGY NE KÉNE RÁVIRRADNI:
RAJTUNK IS TOR
DÁRIDÓ!

Pereg, surrog a dara,
ropog a szó.
Csikorog az éjszaka —
faggyal rakott szekér.
Dobog előtte és telivér
arcunk előtt
jéggel patkolt öszvércsikó —
a köd.

Haj, hegedű,
hegedű!
magadban már s magamban
hallgatom.
Szőlő vére abroszon,
hegedű!
Szőlő vére,
magunk vére:
lobogj, szesz láng,
András-nap estéje,
azt perzseld, akit
kivert a sörte, —
melegíts minket jó örömré,
ne váljék sólepárlóvá szemünk,
Andrásra poharat emeljünk:

ÉTESSEN E SZÉP FÖLD
SÓVAL, POGÁCSÁVAL,
ITASSON A MENNYÉG
JÓ REMÉNY BORÁVAL,
ERŐNK ERŐSÖDJÉK,
TÜZÜNK ÉGJEN LÁNGGAL –
BÉKÉLJÜNK E BAGLYOT
VARJADZÓ VILÁGGAL,

DE SOHA ÁRTÁSSAL,
RONGGYÁ-SZAKADÁSSAL!

ÉTESSEN E SZÉP FÖLD
SÓVAL, POGÁCSÁVAL!

TOTEMÜNK: ATTILA!

Csontjaidat megszopogatjuk
s kutyáknak vetjük — húst eszünk.
Reményeinket is fölfaljuk.
Káromkodunk és könnyezünk.

Latolgatjuk, ki nagyobb vétkes,
s közben emésztjük agyvelőd.
Micsoda nép! Csak mámort érez,
nem izmaiban az erőt.

Gyűlevész — nép? Ez lett belőlünk?
Hitvány ma a tegnapba váj.
A holtakból kell már megélnünk?
Minden március fájva fáj.

Nagy úr a tegnap s a lesz se kisebb.
Idült perceknek pitizünk!
Tenyerünk tenkörmünktől marjult seb.

Megbűnhödtük már, Istenünk!

BALASSIÁDA

Csakazértis rózsák,
szekfűk és violák
elémbe táruljatok,
az nagy jó Úristen
segítsen erőben,
s ti még ne hervadjatok,
legyek még vigalmas,
ellenségnek farkas,
szívemre hajoljatok!

Ha ki lép jácintra,
oly mintha jonhomra,
pediglen sokan vagynak,
nem szánnak Istent se,
tesznek az Ürdüngre,
hogy én megsavanyodjak,
élnem se lehet már,
ámbár halnom lesz kár,
békét sehogy sem hagynak.

Veszejtik népemet,
irtják nemzetemet,
ki vala népek köve,
lélek itt léleknek
csak mintha féregnek
lenne rágandó töve,
szegényt ők nem néznek,
bár az jó vitéznek
szakadjon is meg szíve.

Janicsár oskolák
tagadni tanítják,
aki vér a vérünkből.
Panasszal hová megy,
akit az egyszeregy
is kiforgat hitéből,
ki csak a koncra néz,
immáron nem vitéz,
nyűvesedvén már régtől?

Munkának, kardnak itt
nincs becse, karmait
jól feni a bitangság!
Csuda, ha elbutul,
elapad, elvadul
ez a mennyei ország?
Mit mi nem becsültünk,
lészen majd nélkülünk
idegennek Mennysország!

De ti csak violák,
akár a mákvirág,
tovább is viruljatok!
Nem veszünk mindnyájan,
csak kinek a nyájban
fő és kolomp adatott,
s akik még maradtok,
azoknak virágok
s rétek tavaszt hozzatok!

Ébredj meg, ébredj meg,
tégy hitet hírednek,
százszor legázolt hazám!

Kit penge és golyó
meg nem tört, sunnyogó
folyondár veszt, nem oszmán?
Pogány itt, pogány ott,
csel itt és csel amott –
védekezz, agg oroszlán!

Csakazértis rózsák,
szekfűk és violák
lábamhoz tolongjatok,
az nagy jó Úristen
segítsen erőben
mindőnket, ki nem halott,
eszünk is, szívünk is
nyíljék meg, miértis
fejet és térdet hajtok!

AZ ÉSZAKI EMBER

(*Ady Endrére emlékezve*)

Északi ember: férfi-ember —
messziről jött és
messze tartott.
Északi ember: férfi-ember
magasba tartott tenyerén
gyémánt fejét hozta.
Itt roppant bele, hogy világra jött,
s roppant titkait itt harsogta,
hol ült babyloni sötét vizeknél.

Itt roppant, mert itt született
s a Muszájnak elébe hetykén itt állott.
Északi embert, férfi-embert:
a Muszáj derékig földbe vágta.
Fölugrott s a Muszájt földbe vágta.
Sok fejét levágta és röpült
véle a bú-berzsenyes csolnak
rejtőző istenéhez.

Az északi ember: a férfi-ember
hattyú már régen, kísérti Lédát.
Hattyú lett régen, köröz köröttünk,
sejtjük mi csupán, de ő szívünkig lát.
Ki messziről jött és itt született
s roppant titkokat itt harsogott,
hattyú már: fényes titok.

SZÉP ELMŰLÁS

(Az öregedő Utassy Józsefnek)

Hordalékával a szív elnehezül,
de a vérfolyam zubog tovább.
Mi messze volt, folyton messzebb kerül,
szétfoszlik, összeáll, mint délibáb.

Az ember súlyoknak már nem feszül,
lággy kenyéren is nyammogva rág.
Mi messze volt, folyton messzebb kerül,
de a vérfolyam zubog tovább.

Szétfoszlik, összeáll a délibáb,
a nagy kő félútról lehengerül,
pereg a pillanat, akár a mák,
páncél rozsdállik, ín revesül,
hordalékával a szív elnehezül,
s a lelkiismeret a semmi szalmáján rág.

EMLÉKEK

(Csanády Jánosnak)

Emlékek,
nem-létek,
 emtetők,
nem-létek,
emlékek,
 széptevők!

Jobb-létek,
emlékek,
 borisszák,
emlékek,
jobb-létek,
 ti tiszták!

Emlékek,
nem-létek,
 felbujtók,
rossz-létek,
emlékek,
 vérivók!

SZERESSÉTEK E NEMZETET!

(Gyurkovics Tibornak)

E nemzet olyan gyemeki!
Játék vagy vér: mindegy neki,
vér és játék — elvérzik? játszik?
E nemzet óriásnak látszik.

S benne én mily kicsiny vagyok.
Tettei miatt borzadok.
S ó, milyen boldog is vagyok:
tetteitől elolvadok!

Magyarnak lenni büszkeség.
Tenger habján a szőkeség.
Magyarnak lenni bénaság,
kukacos ó-arany barnaság.

E nemzet olyan gyermeki.
Apja se, anyja se már neki.
Föl-fölsír mostoha éjszakán:
Édesapám! Édesanyám!

E nemzet olyan, mint a többi.
Gyászában győzelmét ünnepli,
krumpli, kenyér, pálinka, bor —
kivet az ár, vagy elsodor.

Szeressétek e nemzetet!
Hogy szeressék, azért eped.
Ha komisz, csak azért, hogy szeressék,
s dicsőségére is ez a mentség.

E nemzet olyan gyermeki!
Nyújtsatok védőkart neki,
mert önmagában kárt teszen...

S az Isten nagyon szegény leszén.

CSOKONAI INVITÁLÁSA

Öcsém Uram, Bátyám Uram –
hogy is szólítsalak ugyan,
kedves Bátyám, édes Ecsém,
testvérem a tőkék csecsén?!

Sovány vagy, vézna, megbocsáss!
Párisnál, Bécsnél messzebbre láss:
olyan távol fejtől a gyomrod,
mint ahol török szarik szurkot.

A kis Lilli is – bizony, azannya! –
megéri pénzét, mint az anyja.
Zsuzsiban bízzál, egykomám,
vagy vágtázhatsz Szentlélek lován.

S hogy nem juttál te Ámerikába!
Vagy mint majd Rimbaud, Afrikába?
(De hát az embernek drága a lába,
a tüdőt kiköpjük, úgy kapunk lábra.)

Ha utad Szigliget felé viszen
– onnan Szent György-hegy ugrás iszen –,
látunk, kedvesem, földi jókkal,
lesz bor, pipa, nő is akad –
ne gondolj te az églakókkal!

S mulatjuk magunk dévaj szókkal,
mint kikre a menny rászakad.

SOK CSACSKA MADÁR
MEG EGY KACSKA MACSKA

(Lázár Ervinnek a 70.- re)

Gető, gető!
illeg-billeg egy barázda-
billegető
tollait rázva.

Hu!
horkan rá a derék uhu.

A bűdösbanka
nevet csak rajta,
remeg a tolla,
indián-fejdíszét fölcsatolja.

Dirigó, dirigó!
kántál tovább a nádirigó.

De a nagyszájú szarka hogy látja,
ezt kiabálja:
Ne rázd a rongyot, te garázda
gaz barázda-
billegető!

S a híres jómadár
szégyenkezve
elballigál.

Hu!
ennyit szól még a vén uhu.

(Azt a
kacska
macska
bajszát!)

Gető, gető!
illeg-billeget egy újabb barázda-
billegető
csőrével karmolászva.

Hu!
horkan rá a derék uhu.

A bűdösbanka
nevet csak rajta,
remeg a tolla,
indíán-fejdíszét szétcsatolja.

Dirigó, dirigó!
kántál tovább a nádirigó.

De a nagyszájú szarka hogy látja,
ezt kiabálja:
Mit karmolászol te gaz garázda
újabb barázda-
billegető!

S a híres jómadár
szégyenkezve
elballigál.

Hú!
Ennyit szól még a vén uhu.

(Kacska
macska
farka föláll,
foga
madár-
husira fáj,
 dödöm én,
 jól dödöm,
megállj te,
macskaköröm,
lábaidat
letöröm,
bajusz lesz
szemöldököm!)

DÖMDÖDÖM!

ÓSFA

DÚDOLGATÓ

Közösen,
szeretetben,
kezed kezemben...
Szerelemben, lángban
társad lettem
s te társam
e hűlő vasvilágban.
Kezed kezemben,
közösén,
szeretetben.

ŐSFA

Szerettem volna lenni én tölgyfa,
de gyermekké tett a sors helyette.
Nőtt mellém, hogy óvjon, egy asszony-fa,
olyan, ki mélyen markol a földbe.

Miként rám, úgy rakták a fészket
ág-bogain a madarak.
Egy percem mellette el nem enyészett.
Nagy nő lett, nagy asszony is maradt.

Szórja lombjait a vén tölgyfa,
ráhajtom hűvé lett fejemet,
s ő, mintha ölébe takarna,
hullatja, dönti rám a levelet.

Áldozom asszonyom nyirkain végsőt,
áldozom, s álmodozom,
hogy újra kezdenék minden hétfőt
mellette minden vasárnapon.

KÖNNYEL ÉS IRGALOMMAL

Csak a sok ember lehet szép,
de köztük legszebb az egyetlen.
Uram, engem miszlikre szedj szét,
ám maradhassak mégis egyben.

Legyek mindig egynek bolondja,
de bennem ő százakat lásson.
Cseréljem föl az egyet sokra,
de az az egy szív mélyig ásson.

Legyek számára regiment,
ki egy kardsuhintásra él, hal,
de egyetlenülként élje meg
sorsom könnyel és irgalommal.

VÉN HARPAGON

Kedves, én most már föladam magam.
Kifosztód vagyok én, nem szerelmed.
Szívtam, mint virágról szí boldogan
mézet a méhecske, gazdag szerelmed.

Kedves, a mi nyarunk már odavan.
Én dúskálok mégis illatod mellett.
Mit az ősz? Mit a tél? Szürkéll hajam,
ám csipkebogyóként is szép a melled.

Kedves, a buszon ha nagy tömeg van,
s mellettem szorongsz, én úgy öllelek,
mint kincsesládáját vén Harpagon,
s apadó nedveim meg-megerednek.

MAGASZTALÓ ÉNEK,
MELYBEN AZ ÖREGEDŐ KÖLTŐ
NAGYMAMA-FELESÉGÉT UDVAROLJA

Gyönyörű vagy!

Hogy mondjam hitetőbben,
hogy végre tudjad,
te vagy a legszebb nekem?

Kóstoltam szőlőt én,
cukordinnyét,
kóstoltam gránátalmát,
de mind közt a te ölelésed
volt a legédesebb.

Salamon királlyal énekellek,
ó édesem,
mert a mámorító asszonyi nedvek
ronthatatlan oltáron párolognak,
s előttük térdepel
koldus és király.

Koldusa vagyok én a szerelemnek,
nem tudsz annyit adni belőle,
hogy ajkam megelégedjék,
s nem tudsz oly keveset sem,
hogy királlyá ne tégy általa
nyomban.

Zsibognak érzékeim,
terád vágyakozom én akkor is,
ha tudom: békésen olvasol
a szomszéd szobában.

Ó, ha be tudnék telni veled,
közelebb kerülhetnék az Istenséghez,
kinek számomra
te lettél legtündéribb
lenyomata.

Asszonykám!
Ki teszi azt, hogy
negyven közös évünk múlt immár,
s egymástól néha messzire kóborolva is
egyre jobban imádlak?

Hasonlítalak még ma is
a szűz őzgidához,
melleidet a Gileád hegyéhez,
minden sejted mint hársméz ikrája,
minden sóhajításod az érett
őszibarack kesernyés ízével leng át,
közelséged hegyi havazás ózonja,
légszomjat okoz a messzeséged.

Szeretnélek a zsebemben hordani mindig,
hogy különségünk
símogatásnyinak hasson,
hogy sújtani is képes kezem
csikóhajadban turkálhasson,

megtartó vagy, mint a bölcső,
erős vagy, mint a koporsó,

szerelmem:
egyetlenül tudó asszony!

A ZSIBBADT ASSZONY ÉLESZTÉSE

Éledj meg, éledj,
szép Görög Ilonám,
csináltatok néked
olyan csodakutat,
reggeli álmodból
mikoron felserkensz,
egyik ága gyönggyel
pergő vizet hányjon,
másik ága vérrel
illó kölest hányjon.

Mikor a pezsgő víz
az orcára csöppen,
tudjad, hogy szeretőd
nélküled, a ködben.
Ha a piros köles
táladban megcsendül,
tudjad, hogy szeretőd
nélküled, egyedül.

Indulj akkor útnak,
szép Görög Ilonám,
utad ne nézd, hosszú,
utad ne nézd, keskeny,
pipacsló ösvényen
indulj kedvesedhez.

Adnék én rád akkor
fejér viseletet,
kin az angyalok is
csak irigykedjenek,

adnék én rád akkor
rojtos selyemkendőt,
hogy állhatnál méltán
ördögök előtt is,
és szüzek körében
helyed elfoglalnád.

(Ezt énekeltem én,
mikor ájultából
keltém violámat,
mintha félálmból,
s valék érte oda.

Útamon kátrány hull,
de csak őt érhessem,
méltán dédelgessem,
nem kérek mást díjul.)

KI MEGJÖN VAGY ELMÉGY

Szemüvegem mögött asszonyra érzek,
s azt mondom, jól van,
jól van így, testvér.
Fogynak, elfogynak már a tüzérek,
de nincs nagyobb kegyelem ennél.

Magunknak mását becsülni akkor is,
mikor nem gyermeket —
bennünket szülnek.
Ó, anyám, veled tisztít az aggkor is,
a jövő elkaparna már bennünket.

Mi temetjük a jövőt, s ti véreztetek,
új magzattá szültök
minden ó szerelmet.

Ó, asszonyok, ti asszonyok,
szeretem megcsókolni azt, ki
megjön vagy elmegy!

MIHEZ KEZDENÉK...

Mihez kezdenék két szén-szemed nélkül?
Föld-mélyből parázsló antracit,
s fölém ha az ég láp-tengere kékül,
vakít, akár a láng-Nap, úgy vakít.

Mihez kezdenék mély láp-öled nélkül?
A láp-rózsa szabadon lengedez,
de ha beporzom, bugáját hagyja ékül,
s ártéri magként múlt időt felez.

* * *

Vicsorgok rád, mégsem bántalak.

Véreb fogam csattanna szép nyakadra.

Az volna ám

mennyei pillanat!

Ezért ne hagyj magamra.

KENYÉR ÉS KÉS

Mért adtad nekem édes magad?
Lett volna belőlem falurossza!
Nem furdalna most az a tudat,
hogy mindenből ki vagy fosztva.

Én éltem világom, te meg sirattál.
Szégyenít megadó asszony-szerelmed!
Elvettem mindent, amit csak adtál.
Életedért kéne végre perelned!

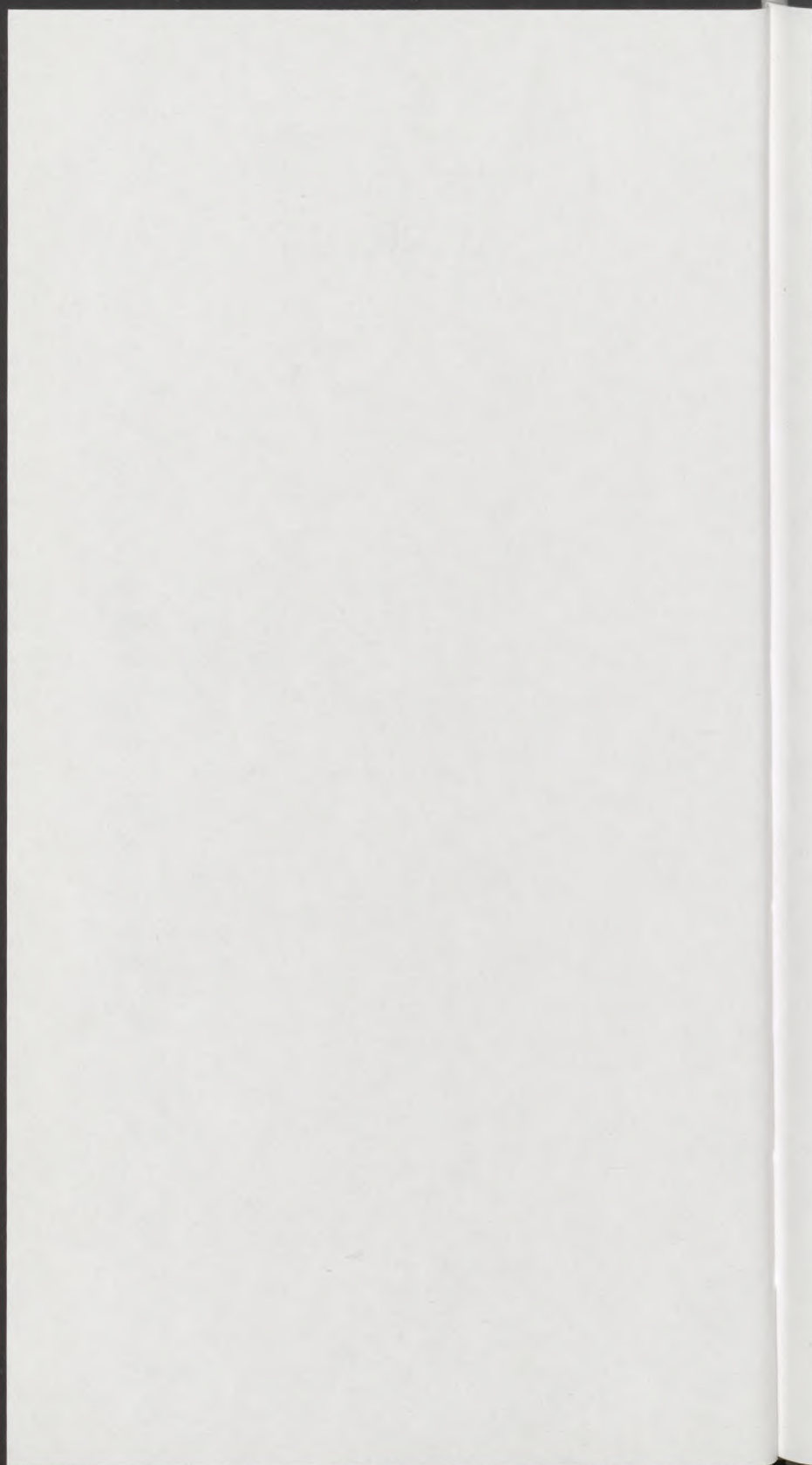
Föltáruul lassanként tragédiánk:
ki szeret, kezében kenyér és kés van.
Sok kicsi kanálzaj, nagy megadás.
Ám abban még gyilkolóbb döfés van.

ENGESZTELŐ

Az elapadhatatlan édes dallam
szám sarkában — te vagy. A hajdani
szilvalekváríz, ami ínyemnek mennyei
manna — te vagy. Boromnak szeszfoka,
amitől megrészegednem oly jó — te vagy.
Éjszakámban a hold pirulája, hogy
kibírható legyen az álmom — te vagy.
Hajnalom pintyőkéje, aki hangjával
ájulatom pókhálót tépdesi —
te vagy. Termő szamócabokrom, málnabokrom
kietlen sívó homokban — te vagy. Nevem
aláírásjoggal felruházott egyetlen viselője —
te vagy. Ki szóra bírja egyaránt
a lélek legmélyebb üregeiben
cseleit szövő fondor magányt és a
mindenséget — te vagy...

Hát mit akarsz még?!

ISTEN
CSAVARGÓJA

JANUS – ARC – KONTRA

HITETLEN EMBER

KÖLTŐ

NEM LEHET!

GYAKORI SZÓKKAL

Gyakori szókkal mondom
az Istent —
hisz lelkétől lelkedzik
minden szavunk.
Gyakori szókkal említem
a Sátánt —
hisz egyre sátánodunk.

Sok szóval rontom
a Sátánt —
hisz nélkülünk mit sem érne.

Sok szóval áldom az
Istent —
hisz bennünk leledzik vére.

NAGYANYÁM IMÁDSÁGAI

Ti voltatok az imádság,
ami a gyötrött ember lelkét élteni,
nem a Miatyánk, nem a Hiszekegy,
amit kívülről kellett fújnunk.
Ám, amikor te azt mondtad:
„Három csöpp vérét csöppentették,
az angyalok fölszedték” —
látta az ember az angyalokat
(a betyárok vérét is így szedték fel
a tanyasi Juliskák hajdan,
s hét halálos bűntől megmenekedtek);
és mikor róka futott át a kerten,
vagy nagyapám a közös ágyban oldalba bökött,
hangodat kissé fölemelted,
krákoktól egyet és annál eltökéltebben
mondtad tovább
(lehet, hitetlenül)
a megváltó ígéket.
Jobban szerettem ezt, mint a hivatalos
imákat, ezek közben még
nagycombú tested fölött is
glóriát láttam,
s könnyebb volt az elalvás,
könnyebb volt eligazodnom
ördögök-angyalok
között.

SAUL

Rejtőzhetsz már tőlem, Istenem
— száz alakban mutattad magad!
El csak én nem bújhatok, hiszen
megláttalak.

Lóról ledöntöttél, esztelent.
Tudom, tiéd,
nem magamé volt a gebe sem
ellened s — feléd.

Benned éltem, pórused laktam,
s nem tudtalak.
El kellett szakadnom, lenni vaknak,
hogy lássalak.

Mutattad lám magad száz alakban,
s bújnék beléd
újra: pórused sátrát lakjam, —
de nincs többé BENNED, csak irdatlan,
feneketlen FELÉD.

ISTEN CSAVARGÓJA

Ahogy
kutyám
elcsavarog,
Istenem,
én gyarló
csámborgód vagyok.

Nappalok,
éjszakák
bozótósában
kajtathatsz,
kutathatsz,
járhatsz utánam.

Magamat
megvallom
mindenkinek,
csaholjanak
vagy
szeressenek.

Nálad kötök ki
megadón
vagy sértetten.
Megadón vagy sértetten
Te ítélkezz Uram,
felettem!

VADÁSZÖSZTÖN?

Mennyit kell kapaszkodni
egyetlen szem cseresznye után!
De az a legkívánatosabb
mindazok közül, amit
elérhetek.
Néha lábujjhegyen
ágaskodom,
máskor a létra felső fokáról
kepeszkedem felfelé,
hogy **az a cseresznye**
enyém legyen.

Vadászösztön,
vagy sport kérdése csupán?
Mert elérhetetlen, legalábbis
nehezen elérhető?

Istenem, feléd is így nyújtózkodom,
pedig te mellettem állsz,
és vigyázol rám
a létrán!

ÉN ISTENEM!

Én Istenem, Te szóltál hozzám,
s én bamba módon hallgattam csak.
Önhitt voltam? Ha megnyúvasztasz,
nem lennék tanúja igazadnak.

Minden élő igazra vágyik,
magát csalásnak kiteve tudván,
minden élő ezerszer meghal,
ki csak lélekben, ki keresztfán.

Te Uram, nem múlsz ki soha,
csak kínok közt velünk tenyészol,
dicsőít gyermekláncfű sora,
s igazol, ahogy ránk lenézel.

KRISZTUSOK, LEHORGADT FEJJEL

Sokféle az ember s esendő,
de egyformák mind a Krisztusok,
kísértenek úton, útfélen,
merre száguldok s baktatok.

Mire a lekókadtt fő, a lankadt,
lecsüngő kar, önfeladás?
Jöhet, jön még a kínhalálra
megváltás, víg föltámadás?

Jönnie kell! — sugdosom, súgom,
merre száguldok s baktatok.
Ne szégyelljétek pőreségtek,
megfeszítettek, Krisztusok!

Ti, a halállal párban élők,
mégis életre szavazók,
tudjátok-e, hogy irigyelnek
a szabadnak hazudott alattvalók?!

Takarózunk mi minden rongyba,
takaróznánk előletek.
De pőrén állunk, bár irigy gőggel,
a rongyainkban előttetek.

BACH-ZENE

Hallga csak, hallga:
hogy hajlonganak a hangok,
mint a halászhok
meg a kalászhok.

Ember-Isten szól itt
a Nagyistennek,
hogy a földiek tudják
és ne felejtsek:
van örökkévalóság,
ha ideig-óráig is.

Hajlonganak a hangok,
kárász, tükörponty vagy
naphal veti föl magát —
teli lesz velük az ember szákja.

S rendezi, hogy iszákunkba
mindig kerüljön
friss kenyér,
mit ha megszeg a bicska,
c-dúrban roppan,
s a két Isten:
Johann Sebastian s a Mennybéli
komásan egymásra kacsint:
hogy fal az éhes ember,
s hogy tud gyönyörködni!

SEJT ÉS SEJTELEM

Én Istenem, mire teremtetél?
Sejtem, te boldogságom nedűit iszod,
s amikor hátamra tevehát-súlyt tettél,
s mosolyogtam, enyhült bánatod.

Mosolyogva rogytam le, s te keresztet
miccenetnyit jobban felemelted.
Uram, te láttál, s én éreztelek,
s örültem, hogy enyhíthetem terhed.

Összejátszunk azóta, mint közös
zsákmányukért eltökélt maffiózók.
Te viseled a világot, s én önös
érdekemből teszek rosszat és jót.

Ha mozdulok, te érzed, hisz az ősejt
te vagy, s te adtad, hogy ember legyek.
Mindenséget bízál rám fönt és itt lent
én vagyok mézelő mindened.

Elvadulunk nélküled, Uram, méhet
kaptár nélkül befogni nem lehet.
Hordozunk halált, élő örökséget,
ám te megosztod örök életed.

Sejt és sejtelem
mibennünk olyan,
mint ház és háztető a házon.
Vagy part és közte eleven folyam.

Te rám találtál, s rád kell hogy találjon
lelkünk:
ha fáj,
ne oktanul fájjon!

APOKRIF PRÉDIKÁCIÓ

A napok, amik szembejönnek,
köszönnek nekünk.
Vagy talán múlt napjainknak?
Mire elmegyünk,
semmi sem idegen.
S az új napok mögött is
emberek laknak.

Üzenem nekik: hogy szerethessünk,
legelőbb
magunkat kell tudnunk szeretni.
Különben a világot és
Istent kell megvetnünk,
és sehol sem tudunk otthon lenni.

Mert magunk: mindig minden együtt.
Magunk: az élet mindensége!
Ha szívünk dobban:
a mindenség is belerezdül.
S ha már nem dobban:
függő csak — akkor sincs vége.

Éneklem hát szentséges voltát
minden élt s élendő megszületettnek.
Magukat úgy óják, hogy ne óják,
s döngessék
kapuit
a gyorsan záródó önszeretetnek!

Az Isten is úgy becsül bennünket,
ha magunkban őt tudjuk szeretni.
Így jutunk az alázathoz,
tudatához a bűnnek,
s merünk
tiszták és boldogok lenni.

TÖRVÉNYEK RABSÁGÁBAN

Ha úgy adódott,
dolgoztam vasárnap is.
Máskor hétköznapon is
henyéltem.
Békaének zeng vasárnap is,
s a gyilkos néha
szerdán is tétlen.

Én Istenem, te tudod,
a törvényt,
ha kisbetűs volt, én
mindig megszegtem.
Ám vállaltam kint és gyötrelmet
önként,
csak éljen a Nagybetűs törvény fölöttem.

Szabad voltam?
Szabad...
Láncokra fűzve...
S fonódott a lánc kintről és bentről.
De ha legyűrték — önvétkem
gyűrt le,
s álmodtam ilyenkor síkról, berekről,
mi a legkisebb szélnek is
megdől.

KÖSZÖNET LEFEKVÉS ELŐTT

Most éppen a vetett ágyat
köszönöm meg, Uram.
De sokminden kell nekem,
s tisztességgel mindenért
köszönet illet Téged.

Szükségem van például levegőre,
egészséges hangszálakra, idegpályára,
vérré és verőerekre.
(A verőlegényeket nélkülözni tudnám.)
Szükségem van kenyérkére,
néha valami gyümölcsre,
és szabadságra
— a szabadságra legkivált.

Így lehetek leghívebb szolgád.

Kell nekem a pacsirtaének,
bármilyen triviálisnak tetszik,
kell nekem szoba, konyha
és a végtelen mezők,
a fák zöldjéért se kelljen
az Amazonászig futnom,
kezeimbe okos munka szükséges,
s a pacsirta éneke mellé
torkomnak is add meg a dalt,
kell szerető kedves, hogy el ne
vaduljak,
éjszakáimba szelíd álom —
vagyis mindaz,
ami a Te kegyelmed.

S nagyon kellesz
Te magad nekem,
sugárkoszorú helyett fejedén
töviskoszorúval,
hogy méltán köszönhessem meg majd
a legvégső ágyat is,
fölötte fűkoszorúval.

CSENGŐK MENNYDÖRGŐ HANGJA

Ködöt legel a szél a Badacsonyról,
s a hold kampója
Isten kezében ragyog.
Az ember ilyenkor nem a holnapra gondol,
bár karistolják szívét
a csillagok.

Foltos juhod voltam én, Uram,
bár jobban tetszett volna lennem
fehérnek.
Magasztal Téged mégis szomorúan
meghimbált csengőm,
ha már nem karének!

Csengőt raktak rám, s ez is fehérség.
Kedvedre vagyok, néha azt gondolom.
Híred vigyázom, hisz Te a mindenség
fölött pásztorkodsz,
nemcsak a Badacsonyon.

Szavam bezártad, völgyön túl nem hat,
pedig hogy ráznék
világ-nagy harangot!
Maholnap a kis csengő is
elhallgat.
De mi benne hallgat,
az is a Te mennydörgő hangod.

SZOMORÚN ÉS BOLDOGAN

Gazdag létemért
áldlak, Uram!
Nem múlok el már
nyomorúan.

Világod láttam
portól
a csillagokig,
láttam:
egy emberben
ezer lakik,
s minden egy ember
mégis
egy ember,
keresztekkel verve
és kegyelemmel.

Aki ma vőlegény,
holnap tán
gyilkos.
Mind más,
nem is hajaz
Rogozsinhoz.
De mind Rogozsin ő
s a fordítottja.
S ó,
hány alakban
vérzik el Szonja!

S hány alakban boldog
Pierre Bezuhov,
legyőzve
magában
minden Napóleont!
És hány alakban
boldogtalan!
Sok szívűnek
alkottál
minket, Uram!

Gazdag létemért
áldlak,
Uram —
áldalak
szomorún
és boldogan.

* * *

UTÓDAL

(A békának
csak egy szíve van,
azzal kuruttyol,
él
jajtalan,
ha fölfújják is,
boldog
talán,
s a többi békának
sosem talány.)

FÁJOK, BIZSERGEK

Mikor kifogyok önmagamból
s nem volt elég a szesz,
akkor dől rám a menny roskadozva.
Mi lesz holnap?
Holnap — ha lesz.

Szerelem lesz, ha lesz reggel,
s míg lesz reggel, lesz szerelem.
Lesz gyilkolás is. Világvége.
Tesszük a dolgunk, Uram.
Teszem.

De annyi gennyet termelt már epém,
e lét akkora nagy váladék,
hogy nélküled tovább nem viselném.
Fel mégsem menthet a
miért s azért.

Csalóka játék tudom: a kagylót
sérti a homok, ám bizsereg is.
Egy bizsergés a létezésünk.
S minden létezés
egy Genezis.

Uram, te a Nagy Öntudat vagy,
ami e földön a legnagyobb.
Szeszlángos mámorban józanul égek.
Uram, szétizzó
sejted vagyok!

PÜNKÖSD ESTÉN, 2005-BEN

Kigyulladt néhány csillag is,
megestvéledtem magam is,
kigyulladt néhány csillag is.

Távolból dobszó, nótaszó,
ami az éjben hallható,
távolból dobszó, nótaszó.

Szigligetben ma buli van,
lányok forognak fitosan,
Szigligetben ma buli van.

De te, kis tücsköm, csak nekem
húzod trillázva, édesen,
trillázol vágó szívemen.

Petárda robban a vízen túl,
Tallér a házába vonul —
vajon mi lehet ezen túl?

Ami volt, szép volt, este van,
estémbe dőlök boldogan,
szép estém, kardom, vége van.

Kedvesem, úgy szerettelek,
mint kakasszót a reggelek,
boldog vagyok — szerettelek.

Kacag, játszik fönt unokám,
csibészkedik, a nagyapján,
a nagyapán mulat talán.

Nem is lábakon járok én.
Voltam focista, gyors, kemény,
s beszűkült minden véredény.

Dicsérlek, dicsőítlek, Uram,
így hagyj elmúlni, boldogan,
s dicsérlek, dicsőítlek, Uram!

AZ ÚR HELYETT

Édes lelkem, kis csillagom,
csak ami te vagy, az virágzik,
a többi gyom.

Gyomláltunk eleget, húztuk a kapát is,
legyen már végre nekünk
egy kis majális!

Legyen gyümölcs a fán, vak árvíz ne riasszon.
Legyél te végre boldogságos
asszony!

Ám virágvasárnapjaink minden rügyet letarolnak.
Férgek, kártevők, termékeny métely
tankokként arasznak.

Igaz fényt műanyag bolygók csillogtatnak talmin.
Itt már élni mód alig adatik,
sem békén halni.

S dehogy vagyok én otthon, dehogyis vagyok otthon!
Már minden második testvéremre
gyanakszom, még ha rokon is arcom.

Szabadnak születünk, Uram, szabad akarattal.
Ezért járja tán földjeinket
puttonyával a Halál-Angyal?

Rúgunk, kapálunk Uram, mint ló, ha bögöly csípi.
Tudjuk: resurrexit Jesus tertia die...
S azt is, hogy: INRI.

...Édes lelkem, kis csillagom,
maradj nekem ilyennek: kevélységed,
rejtező jóságod jóváhagyom.

DAL AZ ÖRÖK HERCEGHEZ

Voltam én, voltam lelkes fiúcska,
akinek szíven macskák deleltek,
s egyre többet botlom, néha-néha
korcsmákban kötök ki —
jó Krisztus Herceg.

Kattog az idők kereke, ócska
fogócskát játszunk mókuseréken,
de nem jobb az sem, a hinta-palinta,
jó Krisztus Herceg —
bocsáss meg nekem.

Szeretném még lelkes ezer évig
jövőjét tudni mái gyerekeknek,
ha lehetséges (csak úgy félig!)
biztosíts róla,
jó Krisztus Herceg.

Én sokat vétettem és pazaroltam,
a tálentumokat elástam mélyre,
pár szeszterciuszt ha megspóroltam,
jó Krisztus Herceg —
bocsáss meg érte.

Ám ez a szeszterciuszt legyen övék,
s ezer évig is pengjen pengve,
jöjjön, ó jöjjön sok új nemzedék,
s igyon tósztot
az örök Hercegre,
(s aki ezt kívánja — Kiss Benedekre).

ÚR – VACSORA ELŐTT

Uram, a ficánkot abbahagyom,
ringatózz te csak a nádas tavon,
én szákodban még pipálok párat,
s te add meg módját úr-vacsorádnak.

A hagymát apróra vágd – késed éles.
Csípős paprikát adj csemegéhez,
de kétszer: másodszor, mikor megrottyan,
sót bele – ússzam a vörös habokban.

A zsírlát le ne szedd – sok úgysem lenne.
Aztán hadd szálljak a végtelenbe,
csak még az áldást várom meg, aztán...
No, aztán! Te tudod, mi jöhet aztán.

ESTI IMA

Édes Istenem,
aki körülöttem és bennem vagy,
kutyám szemében és a
kaktusz tüskéiben létezel,
s melleleg mozgatód
az irdatlan Mindenséget,
köszönöm ezt a napot is.
Nem lettem gazdag,
nem lettem koldus sem,
de feleségem törött bordái
ma is forradtak valamicskét.
Úgy rendezed az életemet
— néha ellenemre —,
hogy ne szűnjek meg rajongód lenni.
Lám, most is küldöd a csodát,
a villanybúrák fénykörében
miriád hópelyhecske táncol,
s kiállok a térre,
szívemig borítsanak be csodával.
S ennyi nekem mára elég.
Borom is van, Rád köszöntöm.
S nem tudok ugyan még elaludni,
de most lefekszem én ágyamba, én Uram!

Poeta natus az ezredfordulón

A huszadik századot végigkövették a kijelentések, viták, a busongások, hogy a líra meghalt. A költők azonban évtizedről évtizedre cáfolják ezt a tézist. S nem kis részük cáfolja azt is, hogy nem lehet, nem szabad a hagyományhoz kapcsolódni, hogy csak a líraiatlan költészet lehet érvényes korunk számára. Ebbe a csapatba tartozik Kiss Benedek is, aki a szó legnemesebb értelmében poeta natus, született költő, aki tudja, hogy líra nélkül élni olyan, mintha hit, szerelem, szeretet nélkül kellene léteznünk.

Indulása is szinte mesei. Az 1969-es költő-kirajzásban két antológiának is főszereplőjévé vált. Nemcsak az *Elérhetetlen földben*, a Kilencek költőcsoportjának antológiájában mutatkozott be, hanem a *Költők egymás közt* című kötetben is, és a korabeli kritika máris a legjobb tehetségek közé sorolta. Hamarosan megjelent az első kötete is, a *Gazdátlan évszak* (1970), amelyet most már irodalomtörténeti távlatból nézve fél évszázad egyik leg-erősebb pályakezdő könyvének tarthatunk. A népköltészet mellett mestere volt Petőfi, Ady, József Attila, a kortársak közül Juhász Ferenc és Nagy László, mégis már kezdetben megtalálta saját hangját. Inkább csak kiküzdött szemléletmódjában, ars poétikájában általános jegyeiben követte példaképeit, ahhoz a hagyományhoz kötődve, amely küldetésnek is tekinti a költészetet, a közösség szolgálatában.

Az ilyen kötődés nemcsak őrző értelmű lehet, hanem — az uralkodó közvélekedéssel ellentétben — újító is. Hiszen az elődök folytatásán túl, olyan ma-

gatartásról is szó van, amely már egy újabb kor eszméit, feladatait vállalja, egy olyan kultúra örököséként, amely fokozatosan tűnt s tűnik el, pedig alapvető értékek hordozója. A megőrzés tehát Kiss Benedek számára szembenállás, protestálás is, ha nem is kiélezetten egy társadalmi rendszer, de annak emberidegen gyakorlata ellen, amellyel lényegében mindenestül meg akarta szüntetni a nemzeti keretekbe tagolt múltat a kommunizmus elképzelt távlataiban. Ezzel pedig az irodalom szállt először nyomatékosan szembe, az emberi és a nemzeti integritás védelmében.

Kiss Benedek költészete annak a poétikai-szemléleti forradalomnak az igézetében alakult, amely Juhász Ferencék nemzedékének nevéhez fűződik. Ez a látomásos-szimbolikus-mítoszi költői világ és az Illyés Gyula-féle tárgyiasság formálta ki azt a verstípust és stílust, amely Kiss Benedek verseiben azonnal felismerhető. Ő az élmény közvetlenségében a világszemlélet tudatosságát is beépíti, s így jön létre az érzékeltető, a leíró, valamint az értelmező elemek egysége, méghozzá gyakran a líra legősibb műfajában, a dalban. A költői pálya rokonszenves szemléleti és poétikai egységességét tanúsítja köteteinek sora: *Békesség nektek, utak!* (1973), *Szemem parazsa mellett* (1982), *Napok és szemek* (1985), két válogatás: *Március perzselt mezőin* (1989), *A világ örökbefogadása* (1993), majd *Szűkülő szemmel* (1994), *A havazás mögött* (2000), *Nyáresti delírium* (2003), *Októberi tücskök* (2005), most a *Szomorún és boldogan*, s természetesen a gyermekverskötetek is.

Az igazi dalköltők mindig vonzódtak a filozofikus gondolatisághoz. Kiss Benedek költészetének

legfőbb ihletője a természetlélményhez szervesen kapcsolódó elemi élettélmény. A létezés gondjai érzéketlenül és tárgyiasan jelennek meg, ami elvont bennük, az is szemléletes. E költői világ etikai jellegű is, hiszen minduntalan utal az ember erkölcsi lény voltára, s a képekig, sőt szinte a hangokig hatóan áramlik benne az élet és minden létezés tisztelete.

A verseskönyvek megjelenési évszáma mutatja, hogy az ezredfordulón ismét több vers született a költői műhelyben. A hangos posztmodern divatok nem elnyomták, hanem megerősítették a költő hitét abban, hogy feladata van, ki kell mondania a maga igazságát. Az életidőben előre haladva két gondolatkör épült szétválaszthatatlanul együvé: az életöröm és az elmúlástudat. A pályakezdő versek sokszor harsogó életörömét hamarosan felváltotta ez elégikusabb szemlélet, s ez vált fokozatosan tisztán elégikussá, de oly módon, hogy az életöröm, azaz az idill, a boldogság nem megvalósíthatatlanként, hanem egy összetett világ polifóniájának megfelelően, tehát fel-feltűnő, létező életértékként van jelen. Ezt fejezi ki ennek az új kötetnek a címe is. Első pillanatra talán közhelyesnek tűnhet az a közlés, hogy *Szomorún és boldogan* létezünk. Ám ez a cím nemcsak egymásutániságot, hanem egyidejűséget is kifejez. Másrészt: olyan korszakban élünk, amelyben a harsogó tömegszórakoztatás szerint egyetlen célunk lehet, az, hogy érezzük jól magunkat. Igaz, a legtermészetesebb emberi igény a boldogságra törekvés. Ám akinek ez ritkán sikerül, könnyen megkeseredik. Pedig beláthatná, hogy a ritkaság is érték. S elsősorban nem a milliárd forintok adhatják meg a boldogságot. Sokféle pil-

lanat tehet boldoggá, akár egy vers is. Kinek a megírása, kinek az olvasása.

Kiss Benedek könyvében újabb és újabb versek szólnak arról, hogy az elmúlástudaton át-meg át-sugárzik az életöröm. Szerinte csak hívő ember lehet költő. Az ő esetében ez istenhitet is jelent, de e fogalmat tágabban kell értenünk. Hisz az életben, a szeretetben, a férfi és a nő felmagasztosuló kapcsolatában, a költészet megtartó erejében, a természet számunkra való voltában. Van ennek a fajta költői szemléletnek irodalomtörténeti vonatkozása is. Az ezredvégen eléggé általánossá vált irodalmunkban az a felfogás, amely az emberi életet kilátástalannak látta, s ezzel szemben még a megengedő rezignáció is nevetségesnek minősülhetett. Pedig minden életnek van fellelhető értelme. S nemcsak a harang, a vers is mindannyiunkért szól.

Vasy Géza

-
K
-
-
e
-
-
a
-
-
t
-
-
-
-
7

TARTALOM

CSILLAGOK, SZÚNYOGOK

PÓLUSOK /	7
TE VOLTÁL /	8
MÁRCIUS ELEJI ESŐ /	9
NYERS HAJNALBAN /	10
OTTHON VAGYOK /	11
PITYPANG ÉS GYERMEKLÁNCFŰ /	12
TALÁN HAT ÉVES, HA VOLTAM... /	13
AKÁCFA-FÜGGÖNY /	14
HOGYAN TOVÁBB? /	15
EGYÜGYŰ DALOCSKÁK /	17
EGYVELEG HÓVÉGÉRE /	19
BÍBERACH /	20
KÁPÓK /	21
SZKARJATYIN TÁBORNOK A DOMBON /	22
TRIANON? /	23
STATUS /	24
HEKATOMBA /	26
OKTÓBERI VERS /	27
KATONATEMETŐ /	28
HOMBURG HERCEGE URA ELŐTT /	29
NÉGYSOROSOK /	30
BOROMNAK FOGYTÁN /	31
AZ ÉJSZAKA /	32
LEÉGŐ GYERTYÁK /	33
HOLNAPVÁRÓ /	34
MINTHA SZÁZADOK ÓTA /	35
CSILLAGOK, SZÚNYOGOK /	37

RÍMEK KAVARGÁSA

- KÖLTŐK, ROMANTIKUSAN, MINDEN IDŐBEN / 41
RÍMEK KAVARGÁSA / 43
BOLYONGÁSOK / 45
ANDRÁS-NAPOK / 46
TOTEMÜNK: ATTILA / 49
BALASSIÁDA / 50
AZ ÉSZAKI EMBER / 53
SZÉP ELMÚLÁS / 54
EMLÉKEK / 55
SZERESSÉTEK E NEMZETET! / 56
CSOKONAI INVITÁLÁSA / 58
SOK CSACSKA MADÁR MEG EGY KACSKA MACSKA / 59

ŐSFA

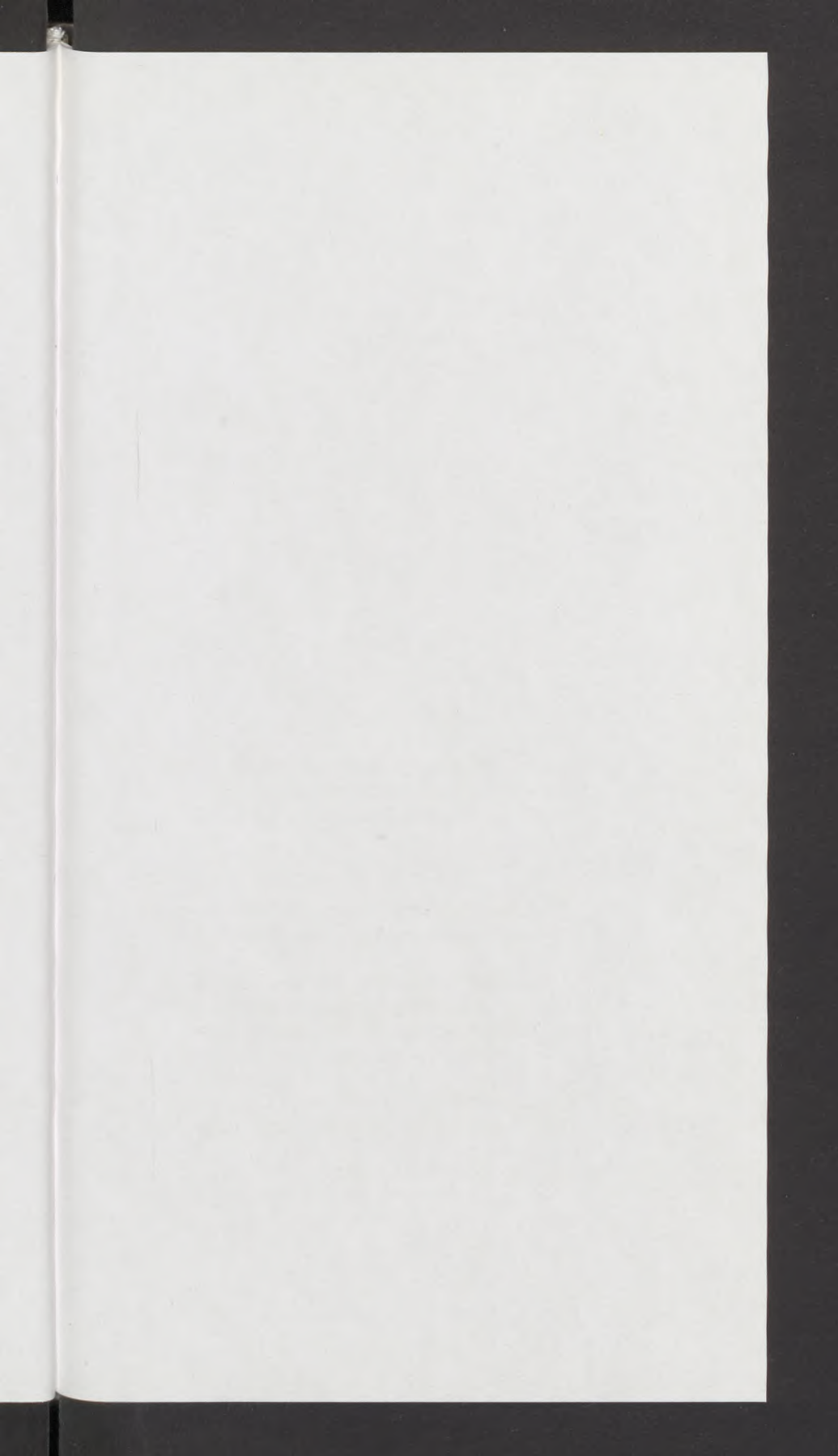
- DÚDOLGATÓ / 65
ŐSFA / 66
KÖNNYEL ÉS IRGALOMMAL / 67
VÉN HARPAGON / 68
MAGASZTALÓ ÉNEK / 69
A ZSIBBADT ASSZONY ÉLESZTÉSE / 71
KI MEGJÖN VAGY ELMEGY / 73
MIHEZ KEZDENÉK... / 74
KENYÉR ÉS KÉS / 75
ENGESZTELŐ / 76

ISTEN CSAVARGÓJA

- JANUS-ARC-KONTRA / 79
GYAKORI SZÓKKAL / 80

NAGYANYÁM IMÁDSÁGAI /	81
SAUL /	82
ISTEN CSAVARGÓJA /	83
VADÁSZÖSZTÖN? /	84
ÉN ISTENEM! /	85
KRISZTUSOK, LEHORGADT FEJJEL /	86
BACH-ZENE /	87
SEJT ÉS SEJTELEM /	88
APOKRIF PRÉDIKÁCIÓ /	90
TÖRVÉNYEK RABSÁGÁBAN /	92
KÖSZÖNET LEFEKVÉS ELŐTT /	93
CSENGŐK MENNYDÖRGŐ HANGJA /	95
SZOMORÚN ÉS BOLDOGAN /	96
FÁJOK, BIZSERGEK /	98
PÜNKÖSD ESTÉN, 2005-BEN /	99
AZ ÚR HELYETT /	101
DAL AZ ÖRÖK HERCEGHEZ /	103
ÚR – VACSORA ELŐTT /	104
ESTI IMA /	105

VASY GÉZA: <i>Poeta natus az ezredfordulón</i> /	107
--	-----

Holnap Kiadó Kft.
1111 Budapest, Zenta u. 5.
Telefon/fax: 466-6928
e-mail: holnapkiado@holnapkiado.hu
www.holnapkiado.hu

A kiadásért dr. Milkovich Eszter,
a kft. ügyvezető igazgatója felel

Felelős szerkesztő Nagy Borbála Réka
A könyvet és a borítót Nagy András tervezte
Műszaki szerkesztő Csizi Renáta
Tördelő Csizi Krisztián

Nyomta és kötötte a Dürer Nyomda Kft., Gyulán
Felelős vezető Kovács János ügyvezető igazgató

ISBN 978-963-346-783-1

7366/07

„Kiss Benedek a szó legnemesebb értelmében poeta natus, született költő, aki tudja, hogy líra nélkül élni olyan, mintha hit, szerelem, szeretet nélkül kellene léteznünk...

A megőrzés számára szembenállás, protestálás is, ha nem is kiélezetten egy társadalmi rendszer, de annak emberidegen gyakorlata ellen, amellyel lényegében mindenestül meg akarta szüntetni a nemzeti keretekbe tagolt múltat a kommunizmus elképzelt távlataiban...

Kiss Benedek könyvében újabb és újabb versek szólnak arról, hogy az elmúlástudaton át-meg átsugárzik az életöröm. Szerinte csak hívő ember lehet költő... Hisz az életben, a szeretetben, a férfi és a nő felmagasztosuló kapcsolatában, a költészet megtartó erejében, a természet számunkra való voltában... minden életnek van fellelhető értelme. S nemcsak a harang, a vers is mindannyiunkért szól.” (Vasy Géza)

Sok
Gazdag létemért
szóval áldlak,
Uram -
áldalak
szomorún
és boldogan.

2300 Ft

ISBN 978-963-346-783-1

9 789633 467831

KIS BENEDÉK • SZOMORÚN ÉS BOLDOGAN